HET CUYPERS GENOOTSCHAP

Stichting tot behoud van het negentiende- en twintigste-eeuwse cultuurgoed in Nederland

Aan: het dagelijks bestuur van de
Stadsdeelcommissie Zuid
Postbus 74019
1070 BA Amsterdam

Amsterdam, 11 juni 2025

Onderwerp: aanvraag aanwijzing Honthorststraat 32-34 en 46
tot gemeentelijk monument

Geacht Bestuur,

De Stichting Cuypersgenootschap verzoekt u, om vanwege de te verwachten aanwezige historische interieurensembles, Honthorststraat 32-34 en Honthorststraat 46, conform de bepalingen uit de vigerende Erfgoedverordening, aan te wijzen tot gemeentelijk monument.

In 2024 is, na een verzoek daartoe door het Cuypersgenootschap, het herenhuis Honthorststraat 36 aangewezen als gemeentelijk monument. De commissie Aanwijzing Monumenten merkte in haar advies het volgende op: "De commissie doet de aanbeveling om na te gaan of in het interieur van de twee andere panden van deze spiegelsymmetrische eenheid ook nog waardevolle onderdelen aanwezig zijn, waardoor dit hele ensemble mogelijk bescherming als gemeentelijk monument verdient." Op basis van de stukken uit het BWT-archief is het zeer waarschijnlijk dat in Honthorstraat 34 de interieurafwerkingen uit de bouwtijd nog vrijwel volledig aanwezig zijn en dat dit voor nummer 32 mogelijk het geval is voor de eerste verdieping en de tweede verdieping – de begane grond, die in 1917 door de bekende architect Jan de Meijer van een serre-uitbouw aan de achterzijde was voorzien, is echter in 1952 en vermoedelijk ook later ingrijpend verbouwd, waarbij de aanwezigheid van historische interieurafwerkingen voor dit appartement niet heel waarschijnlijk geacht kan worden. Desondanks zijn wij van oordeel dat voor deze twee panden in verband met de ensemblewaarde (spiegelsymmetrische opzet in combinatie met nummer 36) aanwijzing als gemeentelijk monument wenselijk is.

Het herenhuis Honthorststraat 46 is tezamen met nummer 48 in 1912 is gebouwd in opdracht van B.H. Koolhaas en H. Koolhaas. Tezamen met de nummers 42 en 44 maakt het onderdeel uit van een grotere architectuureenheid, waarbij de panden echter niet als samenhangende gevelcompositie zijn geconcipieerd. Het betreft een pand met de in Amsterdam-Zuid gebruikelijke opzet van een dubbel benedenhuis en een dubbel bovenhuis. Het benedenhuis is in 1920 verbouwd door de bekende Joodse architect Harry Elte (1880-1944). Volgens de bouwaanvraag betrof de verbouwing een uitbouw aan de serre, maar op de aanvraagtekening is duidelijk te zien dat daarbij ook de interieurafwerkingen van de achterkamer onder handen genomen zijn. Uit recent onderzoek is gebleken dat de verbouwingen vrijwel nooit beperkt bleven tot hetgeen in de vergunningaanvraag omschreven werd, maar dat de interieurs van de huizen in kwestie door de architect ook grondig aangepakt werden. Dergelijke interieurafwerkingen van Elte zijn van een zeer hoogstaand ambachtelijk en artistiek niveau. Een goed voorbeeld daarvan is het voornoemde interieurensemble van Honthorststraat 36, dat zoals hierboven is opgemerkt, in 2024 is aangewezen als gemeentelijk monument.
Opdrachtgever voor de verbouwing van Honthorststraat 46 in 1920 was zijn zwager, Isaac Speijer (1898-1945), die hier met zijn echtgenote woonde tot hun beider deportatie in 1944; volgens de Bonas-publicatie uit 2002 (Van Grieken, Meijer en Ringers) is bij deze verbouwing in ieder geval een nieuwe, fraaiere schoorsteen in de achterkamer geplaatst.

Secretariaat Cuypersgenootschap, afd. Amsterdam: D. Mulder / Van Ostadestraat 400-1 / 1074 XB Amsterdam / 06 1452 6991 / davmulder@gmail.com
website: www.cuypersgenootschap.nl / e-post: secretaris@cuypersgenootschap.nl
IBAN-rek.nr. NL34 INGB 0004 3323 98 Druten / Kamer van Koophandel voor Limburg nr. 14110072

De firma W. Bogtman, Haarlem, leverde in 1924 het glas-in-lood, voorstellende een tabaksplantage en een Oud-Hollandse roker, voor de schuifdeuren tussen voor- en achterkamer, die toentertijd nog aanwezig zouden zijn. De serre was ten tijde van het onderzoek voor deze publicatie al van een nieuwe kunststof pui voorzien; het is ons niet duidelijk of Elte ook de voorkamer en andere vertrekken onder handen genomen heeft – wat gezien eerder onderzochte interieurensembles in de Van Eeghenstraat, Hemonylaan, Willemsparkweg en Honthorststraat zeer aannemelijk lijkt – en wat er thans nog van deze door Elte ontworpen interieurafwerkingen resteert. Gezien de recent herontdekte, kwalitatief hoogwaardige door Elte ontworpen interieurafwerkingen en op basis van de beschrijving uit 2002 voor dit interieur menen wij echter dat nader onderzoek en – indien aanwezig – aanwijzing tot gemeentelijk monument wenselijk is.

Hierbij zij ook nog opgemerkt dat de commissie Amsterdam van erfgoedvereniging Bond Heemschut en het Cuypersgenootschap bij brief van 29 april jl. hebben verzocht om een inventarisatie van Joods erfgoed in de stad. Deze brief is verstuurd naar aanleiding van vragen van de CDA-fractie waarop wethouder Scholtes in antwoord (van 10 februari jl.) heeft laten weten het belang van de inventarisatie van Joods erfgoed te onderschrijven en op zoek te gaan naar budget voor het onderzoek. Onze aanvraag tot aanwijzing van Honthorststraat 46 is in dat licht bezien een relevant voorbeeld van wat er in het licht van een dergelijke inventarisatie ontdekt en op waarde geschat kan worden.

Hoogachtend,
Het bestuur van Stichting het Cuypersgenootschap,
Namens deze,

David Mulder, bestuurslid